

Jornada el dret dels infants a la ciutat

Millorem el nostre espai públic amb
'Camí escolar, espai amic' i altres experiències

#InfanciaIciutat

institut
**Infància i
adolescència**

Ajuntament de
Barcelona

**LÍMITS I POSSIBILITATS EDUCATIVES EN L'ESPAI
PÚBLIC: QUÈ OFEREIX UNA CIUTAT EDUCADORA?
COM MOTIVAR LA PARTICIPACIÓ DELS INFANTS EN
LA SEVA PRODUCCIÓ?**

Taller 1

A la Jornada [“El dret dels infants a la ciutat”](#), co-organitzada per l’Institut Infància i Adolescència de Barcelona i l’Institut Municipal d’Educació de Barcelona (IMEB) el 15 de desembre del 2016, es van desenvolupar 4 tallers sobre espai públic, infància i adolescència. L’objectiu dels tallers era **d’obrir el debat amb la ciutadania a l’entorn dels obstacles i oportunitats que ofereix la ciutat per avançar en millores en l’espai públic que facin de la ciutat un espai més amable per créixer i viure la infància i l’adolescència**. Aquí teniu la relatoria del Taller 1.

LÍMITS I POSSIBILITATS EDUCATIVES EN L'ESPAI PÚBLIC: QUÈ OFEREIX UNA CIUTAT EDUCADORA? COM MOTIVAR LA PARTICIPACIÓ DELS INFANTS EN LA SEVA PRODUCCIÓ?

[Txus Morata](#) és doctora en pedagogia i professora titular de la Facultat d'Educació Social i Treball Social de la Universitat Ramon Llull Pere Tarrés. És experta en l'àmbit de l'acció comunitària i l'animació sociocultural.

El taller es va emmarcar en la necessitat de generar un espai públic de qualitat on es fomenti la relació social i l'expressió comunitària així com també la importància de fomentar la participació dels infants i adolescents en la construcció de la ciutat.

Per Morata és imprescindible superar la visió estereotipada de la infància com a "futur" i de l'adultocentrisme. En aquest sentit hi ha raons de diferent naturalesa

(jurídica, pragmàtica-transformadora i educativa) que avalen la participació d'infants i adolescents, tenint present que hi ha un sèrie de requisits i condicions que estructuraven i fonamenten la participació.

Cal destacar la importància de l'accessibilitat de tots els infants i adolescents als òrgans de participació alhora que s'ha de reconèixer la diversitat existent. Els resultats de la

participació han de ser visibles, dotant de significat el dret a ser escoltats. A més, l'educació en la participació té una vessant vivencial que s'ha d'enfocar des de l'òptica de la diversió.

OPORTUNITATS I PROPOSTES D'ACTUACIÓ

En el transcurs de la ponència inicial, Morata va destacar **3 estratègies per a la coproducció de la ciutat amb i des de la infància**. En primer lloc la **necessitat de disposar d'òrgans, espais i canals estables** impulsats des de l'administració emfasitzant en la necessitat d'evitar l'excessiva institucionalització pròpia del món adult. En segon lloc, la importància d'implementar **processos de participació en el diagnosi i co-disseny** sobre qüestions que puguin afectar a infants i adolescents respectant i integrant la diversitat d'interessos i sensibilitats, remarcant la necessitat d'escoltar la veu dels infants en les transformacions urbanístiques als barris. En tercer lloc, fomentar les **pràctiques de coresponsabilitat, autogestió i apropiació de l'espai públic** per tal que aquest darrer sigui un lloc de trobada espontània.

Es tracta d'avançar, mitjançant diverses iniciatives, d'**avançar en la consideració dels infants com a ciutadans actius** del present de la ciutat fent pedagogia i generant coneixement que reforci aquesta manera de fer i de treballar.

TRES ESCENARIS DESITJABLES PER FOMENTAR LA PARTICIPACIÓ D'INFANTS I ADOLESCENTS EN EL MARC D'UNA CIUTAT EDUCADORA

Havent realitzat la ponència que va estructurar el taller, Txus Morata va plantejar 3 objectius per a la ciutat de Barcelona (tres fites desitjables) per avançar cap a la participació estable d'infants i adolescents en la construcció de la ciutat i de l'espai públic.

Els objectius que es varen plantejar van ser:

Objectiu 1: Construir òrgans, espais i canals estables de participació dels infants i adolescents.

Objectiu 2: Desenvolupar pràctiques de coresponsabilitat, autogestió i apropiació de l'espai públic.

Objectiu 3: Avançar en la consideració dels infants com a ciutadans actius.

TREBALL PER GRUPS

Es va proposar a totes les persones que varen assistir al taller la realització d'un exercici en grup en el qual s'havia d'escollir un dels objectius i discutir a partir de les qüestions: 1) Esteu d'acord amb l'objectiu plantejat? Penseu que cal reformular-lo, ampliar-lo? 2) Quins són els principals obstacles o dificultats a la ciutat de Barcelona per assolir l'objectiu plantejat? 3) Quines són les principals oportunitats o avantatges que ofereix la ciutat de Barcelona per assolir l'objectiu proposat? i, 4) Quines penseu que haurien de ser les actuacions prioritàries per tal d'assolir l'objectiu plantejat?

RESULTATS DE LA DISCUSSIÓ

OBJECTIU 1: Construir òrgans, espais i canals estables de participació dels infants i adolescents.

El primer dels objectius el va discutir un dels grups del taller.

ACORD AMB L'OBJECTIU?

Els membres del grup van mostrar acord amb l'objectiu però varen voler afegir-hi dos elements. La importància de

potenciar i aprofitar els canals, òrgans i espais existents així com també incloure els infants i adolescents en el disseny d'aquests canals.

DIFICULTATS

La primera dificultat que va identificar el grup 1 va ser la **poca confiança vers els infants i adolescents**. També es va destacar la tendència a la **híper-institucionalització** en termes de rigidesa administrativa, normativització i burocratització i la concepció del **ciudadà com a client**. Aquests dos elements dificultarien la participació d'infants i adolescents i també del conjunt de la ciutadania en el disseny i la construcció de l'espai públic. Finalment, el grup també va apuntar la **poca cohesió social** existent i la **por a l'autogestió** com un obstacle important per assolir l'objectiu plantejat.

OPORTUNITATS

L'oportunitat que va destacar el grup va ser el **reconeixement d'espais i contextos per participar que ja existeixen a la ciutat de Barcelona**. La presència d'aquests òrgans de participació seria, doncs, un element positiu que denota la voluntat de l'administració local de donar veu als infants i adolescents i que situaria la ciutat en una posició favorable per promoure nous canals de participació infantil i adolescent.

ACCIONS PRIORITÀRIES

Entre les accions prioritàries es va emfasitzar la necessitat d'**analitzar i avaluar els sistemes actuals de participació**. En segon lloc el grup va posar sobre la taula la importància de **potenciar els projectes participatius autogestionats** com a mecanisme d'apoderament de la ciutadania. Finalment, també es va recordar la necessitat d'utilitzar els canals i els llenguatges que usen els infants i adolescents.

OBJECTIU 2: Desenvolupar pràctiques de coresponsabilitat, autogestió i apropiació de l'espai públic.

El segon objectiu el va discutir un dels grups del taller.

ACORD AMB L'OBJECTIU?

Les participants del grup 2 es varen mostrar satisfactòries amb la formulació de l'objectiu.

DIFICULTATS

La principal dificultat que es va destacar va ser el fort **impacte del turisme i la seva especial incidència i presència en l'espai públic**.

OPORTUNITATS

En termes d'oportunitats es va destacar el model de ciutat i l'**existència de barris cohesionats**. La vida dels barris es manté i es destaca especialment la **importància del**

món associatiu. El fet que “**Barcelona encara manté un model de ciutat prou habitable**” seria una oportunitat per revertir l’obstacle o dificultat que s’havia identificat i generar dinàmiques d’apropiació de l’espai públic i d’autogestió.

ACCIONS PRIORITÀRIES

Entre les accions prioritàries per desenvolupar pràctiques de coresponsabilitat, autogestió i apropiació de l’espai públic destaca la necessitat que **els infants formin part de tot el procés participatiu i que tinguin capacitat propositiva.** Es tracta de generar **processos de coresponsabilització en els quals el rol de l’adult ha de ser d’acompanyament mitjançant una participació que sigui vinculant.** Finalment, també es va remarcar que és **imprescindible dotar de recursos i d’inversió** aquests processos participatius.

OBJECTIU 3: Avançar en la consideració dels infants com a ciutadans actius.

El tercer objectiu el varen treballar dos grups del taller. Relatem les principals conclusions de cada apartat de manera conjunta.

ACORD AMB L’OBJECTIU?

Un dels dos grups va recordar la **necessitat de precisar els conceptes** que

s’utilitzen en la definició de l’objectiu ja que hi poden haver **diferents percepcions d’allò que es considera una ciutadania activa.**

DIFICULTATS

Entre les principals dificultats identificades pels dos grups, destaquen les dimensions de la ciutat i **l’estructura organitzativa** basada en una **jerarquia** que dificulta la consideració dels infants com a ciutadans de ple dret i actius en la vida de la ciutat. Va emergir la consideració que tal vegada **el districte no és reconegut pels adolescents** com la unitat administrativa a qui s’han de dirigir per tal de formular demandes i que, precisament les dimensions de la ciutat, fan que els adolescents percebin que difícilment les seves demandes i necessitats seran escoltades.

En un altre nivell d'obstacles, tots dos grups varen destacar la **desconfiança de la ciutadania i la sobreprotecció dels pares envers els infants.**

OPORTUNITATS

Les principals oportunitats o avantatges que ofereix Barcelona per tal d'assolir l'objectiu giren al voltant de la **trajectòria històrica en favor de la participació** que sempre ha existit a la ciutat. **Projectes com el "Camí Escolar", el Consell de la Joventut, l'Audiència Pública però també l'ampli ventall d'opcions en l'àmbit de l'educació no formal constitueixen vertaders actius de Barcelona** que poden ser la base per avançar en la consideració dels infants com a ciutadans actius.

ACCIONS PRIORITÀRIES

Entre les accions prioritàries a emprendre per tal d'assolir l'objectiu es va destacar la necessitat de **generar espais i donar resposta des del barri que és on es genera un major vincle i lligam, escoltant a tots els agents implicats.** També es va emfasitzar la importància de **donar estructures estables per compartir i participar activament i la necessitat de revertir la mirada adulta en la consideració dels infants i adolescents.**